

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 4 frt. **Egyes szám ára 10 kr.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára bélyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 1 frt 30 kr, minden további megkezdett 100 szög után 1 frt.

Gazdasági egyesületünk.

(D.) Hazafias érzület, a bujdosó hazafiság teremtette meg az abszolútizmus alatt s ugyanaz a hazafiság, az anyaföldhöz való ragaszkodás tartja fenn s virágoztatja ma a nyitramegyei gazdasági egyesületet. Abból az időből való az, mikor Lisznyay szerint: magát az eltipott magyarnak nyiltan kisérni sem volt szabad. Akkor nem annyira a gazdák szövetsége, mint inkább a búsuló hazafiak tanácskozó társulata volt, kiknek nem volt más módjuk találkozni, mint a gazdasági egyesület címe alatt. Ami életrevaló és magyar volt akkor Nyitramegyében, az benne egyesült s 1860-ban Tarnóczy Kázmér, mint ezen egyesületnek elnöke, az itt ápolt hazafias lángszellemet vitte magával Barsvármegye főispáni székébe.

Ma gazdasági egyesület a javából s az elsők között foglal helyet az országban. Bethlen András gróf földművelési miniszter az 1894. évi költségvetés tárgyalása alkalmával azt mondta róla a képviselőházban, hogy ha minden vármegyének olyan céltudatos törekvésű s hivatásának magaslatán álló gazdasági egyesülete volna, mint a nyitrai, akkor nem kellene külön a gazdasági érdekképviselet és a gazdasági társadalom szervezéséről gondoskodni. Ha-

sonlókép hízogően emlékezett meg róla Miklós Ödön földm. államtitkár a jelen évi költségvetés tárgyalása alkalmával.

És hogy mennyire megbecsülik más megyék gazdasági egyletei a nyitrait, azt a nem rég tartott országos gazdakonferencián is tapasztalhattuk, hol a nyitrai nemcsak legnagyobb számmal, 83 tagjával volt képviselve, nemcsak előkelő szerepet játszottak a nyitraiak az egyes kérdések megvitatásánál, midőn Emödy József, Mérey Lajos felszólalásai tüntető helyesléssel találkoztak: hanem a kongresszus azzal is kitüntette a nyitrai gazd. egyesületet, hogy annak alelnökét, Emödy Józsefet, a 27-es végrehajtó-bizottságba beválasztotta gr. Károlyi Sándorok, gr. Bethlen Andrások, gr. Desseffy Aurélek, gr. Széchenyi Imrék közé.

Az egyesület tevékeny és agilis működésének közvetlen tanuja azonban maga a megye gazdaközönsége, mely legjobban érzi, miye van ezen egyesületben s különösen annak a gazdaság minden ágában a legújabb vívmányokat értékesítő, a gazda érdekeit minden irányban védő, előmozdító vezetőségében. Hiszen e lap majdnem minden száma hoz ilyen irányu terveket, tudósításokat, mint legutóbb is az árpa és gyümölcsvásárról. A nyitram. gazdasági egyesület gabonával segíti a szegény

gazdákat, az állattenyésztést alkalmas tenyészállatok beszerzése, közvetítése által előmozdítja, a biztosításnál segítségére van a gazdáknak, a tüdőlob kiirtására éppen ő hívta fel a kormány figyelmét. Időről-időre rendez gép és löversenyeket, állatkiállítást. Az elpusztult szőlők helyreállítására az idehívott vándortanárok, ojtás terjesztése s felállított amerikai szőlőtelepe által gondoskodik. A gazdának minden bajában van kihez fordulni, az egyesületben bármi tekintetben szíves közvetítőre talál, amint másrészt az egyesület a községi hitelszövetkezetek terjesztése által a kisgazdákat pénz dolgában önállóságra segíti.

Ha van valami élet, valami társadalmi mozgás Nyitramegyében: az a gazdasági téren és éppen a gazdasági egyesület agilitása folytán tapasztalható. Ha ez sem volna, előlne bennünket a tespedés, a minden téren érvényesülő bürokratizmus által ápolt köznapiság.

És ebben rejlik másodsorban a nyitrai gazdasági egyesületnek társadalmi érdeme. Összehozza az elszigetelten élő embereket, eszméket terjeszt közöttük, az egyéni boldogulás, az egyéni munkálkodás és ezzel a nemzet érdekeire oly fontos önállóság eszközeire vezet.

Már ezen szempontból nézve az egye-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

Salzburg és vidéke.

Tisztelt Szerkesztő úr!

Szerkesztő ur felkért, hogy írjam le a Salzkammergutban tett utamat. Hát megteszem; habár őszintén szólva vakmerőségnek tartom e leírást, mert én eddig leveleken és konyharecepteken kívül semmit sem írtam, vagy legalább is nem a nyilvánosságnak.

Az én szerény kedélyem ugyanis távolról sem tart igényt arra, hogy leveleim, mint valamikor Madame Sevigré-é, nyomtatásban is megjelenjenek; a mi már csak azért is lehetetlen volna, mert már nincsenek meg. — Ami pedig a konyharecepteket illeti, azok sem arra valók, hogy tán épülésére és hasznára váljanak társnőimnek, vagy jelen s jövőendő férj-uraknak. Nem; én ezeket kizárólag jövőendő — vöm számára tartogatom. Egy kissé darabos, de mint mondják, igaz közmondás ugyanis azt tartja, hogy „a férfi szívébe — gyomrán keresztül vezet az út“ s így azon reményben ringatom magam, hogy ezt a neha bizony kissé göröngyös utat tisztességesen egyengetem.

De most látom, hogy csak csevegek, csevegek, s végül konyhareceptekben lyukadt ki a dolog. Hiszen én önnek utleírást ígértem; könnyed utazást a papíroson, szigorúan kötött marsrutával, melytől nem szabad eltérni. Hallgasson meg, mért tettem azt. — Mielőtt még, mondjuk jó szerencsém, az önök barátságos városába hozott volna, néhány évet egy másik városban töltöttem, mely télen feneketlen sárral, nyáron pedig sűrű porfelleggel kedveskedik lakóinak. S így ott is, meg itt is megérett bennem a gondolat, hogy friss ozont szívjak, s leverjem lábaimról a port (nem átvett értelemben). Azért felültem a gőzparipára s elszárguldoztam június első napjaiban a fenséges Salzkammergut zöld virányaira.

Hanem előbb engedelmet kell kérnem, hogy a marsrúta egy-két terepét átugorhassam. Az utazás Nyitrától Tót-Megyerig ugyan felette érdekes, és ez utóbbi helyen a várakozás sem megvetendő; de felteszem, hogy az olvasó közönség eléggé ismeri, s így ha esetelést elhagyom, mit sem veszít. Kezdjük meg tehát mindjárt Salzburgnál, hova másnap estére megérkeztünk, mert hát „ketten vagyunk kin a pusztán“. Szép verőfényes nap volt midőn elindultunk, s ön, aki ismeri Salzburgot, azt hiszi, hogy ott esett? — A világot sem! Hihetetlen szép idő volt, s az is maradt az utolsó

napig, amikor az időjárás igazi hamisíthatlan salzburgi „madzagesővel“ kedveskedett, ami felette „jól esett“ mert Salzburgba menni és esőt nem látni, éppen annyi, mint Rómába menni és papát stb. Esőben, szép időben egyaránt a természetnek dédelgetett gyermeke marad e város, mely az élet minden kényelmével kedveskedik lakóinak. Kitérő közlekedési eszközök, parkok, színház, világítás, egészségügyi intézetek stb. — Megérkezésünk után mindjárt első látogatás célja volt a híres salzburgi temető az ő „pogányoduival“. Egy meredeken emelkedő hegyoldalba vágott katakombák ezek, melyekben az első keresztények isteni tiszteletüket tartották. Egy másik nevezetessége ezen évszázadok óta fenálló temetőnek három egyforma sír, mely közvetlen egymás mellett fekszik. A sírkő felirata olvashatlan, homályos, s állítólag egy férj három felesége nyugszik benne, ki mihelyt ráunt, a felesége fejébe egy szeget vert és egy jobb hazába küldötte.

Persze a mai világ férjei ezt kevesebb életveszéllyel gyakorolják: egyszernem elválnak feleségeiktől és a szép nemnek alkalmas nyujtanak, hogy ismerkedjék meg a szegény nő a siralom völgyében egy másikkal is, mielőtt kopogtatna a menyország kapuján.

Ha már a temetőnél a menyország kapu-

sületet, az egyik legfontosabb tényezője közéletünknek s midőn azt a kormánytól kezdve, serény, életerős működéséért mindenki dicséri: az oly intézmény, mely Nyitravármegye kiváló s talán túlzás nélkül el lehet mondani, ez idő szerint egyedüli büszkesége. A 60-as években a hazafiság vesztá-tüzét ápolta az idegen uralom alatt, most a nép gazdasági érdekeinek mentése, ápolása által ugyanazt a hazafiságot szolgálja az önző kozmopolitizmus és merkantilizmus idején.

Meg is becsülik a gazdák, az egylet tagjai folyton szaporodnak, úgy hogy kivált újabb időben, úgy 1890 óta folytonos emelkedésben van, ez idő szerint 550 tagot számlál s 26000 forint tőkével rendelkezik. Midőn tehát méltó büszkeség érzete tölt el bennünket nyitramegyei gazdasági egyesületünk emlegetésénél, egyuttal fájdalommal kell konstatálnunk, hogy ezt a virágzó egyletet veszély kezdi fenyegetni a megye hivatalos közegei részéről. A minap tartott közgyűlésen már oly szimptomák mutatkoztak, mintha ennek az egyletnek megszüntetését, illetőleg a megyei gazdasági bizottságba olvasztását céloznák — a megyeházán. Tavaly óta ugyanis, hogy a kormány az országos gazdasági egyesület elnök-választásán terveivel kudarcot vallott, megharagudott az összes gazdasági egyesületekre, felállítat a megyékben a főispánok alá rendelt gazdasági bizottságokat s megszüntetni igyekeznek az eddig fenállott gazd. egyesületeket. Miért? Mert önállók voltak s a hitel-szövetkezetek által a nép pénzügyi mizériáin segíteni iparkodtak. Már pedig a mai liberalizmus korában nem az egyén önállósításán, nem az önzetes emberek nevelésén, nem a szabadság terjesztésén fáradoznak: de feltétlen szolgálakat akarnak, kiknek ne legyen akarata, kiknek a kenyert is csak úgy szabad enni, ha azt térdenállva a miniszter kezéből aláztatos fejkonyitással kapják.

Járól beszéltek, megemlítem, hogy közvetlen közelében van Szent Peter pincéje, (St. Peter-Stifts-Kellerei.) Oda minden Salzburglátogatónak be kell néznie, mert ott hamisítatlan jó bort mérnek, melyet nemcsak én, mint hölgy is elismerek, hanem megerősíti a következő rím-rimes német versezet is:

St. Peter-Wein, das glaube mir,
Ist ein wunderbares Elixir
Hat manchen, der kein Haar am Kopf
Verholfen zu dem schönsten Zopf.

Egész áldott nap nem találni itt üres helyet; úgy, hogy az ujonnan érkezők türelmesen várakoznak, mignem valaki felemelkedik helyéről. Szűken összepréselve egymás mellett ülnek itt az utazók Európa minden tájáról, mindenféle nyelvek kavareka zsong a termen keresztül; az ember úgy beszél asztaltársával, mintha már évek óta ismernék egymást. A véletlen poroszokkal és bajorokkal hozott egy asztalhoz; és bármily szét-húzó elem legyen is az észak- és délnémet a Zarda-pincében egyformán kedélyes mindkettő.

Igazán jó volt ott ülni; gyanítom, hogy nem egy szeretett volna alapos tanulmányokat tenni a Zarda-pincében, de mi hamar felkerekedtünk és szíves kalauzunk vezetése mellett — mert közelített már a dél — hallgattuk a város ház tornyá-

A nyitram. gazdasági egyesület is önálló, társadalmi intézmény. És csak így ér valamit — sokat. Am iktassátok azt be a megye hivatalos büroijába, s megfosztottátok a megyét az egyedüli büszkeségétől. Mert a hivatalos szoba nem az egyéni önértzet, önállóság nevelője. Már pedig ennek a nemzetnek önálló, független férfiakra van szüksége: ha az állami omnipotencia mindent a kezébe kaparít, a magyar megszűnt szabad nemzet lenni, rabszolgákból fog állani, a rabszolga nemzet pedig — bukott nemzet.

Azért midőn ezt a szomorító törekvést a hivatalos közegek részéről konstatáljuk, nem adunk fel a hazafias reményvel, hogy a megye gazdái a gazdasági bizottság dacára is fentartják, tovább felvirágoztatják a fontos társadalmi intézményt: az önálló nyitramegyei gazdasági egyesületet.

A hatalom fanatikusa. A galánthai eset, az ottani Eötvös-karoly-párti függetlenségek fuzója a kerületbeli kormánypárttal, a néppárt ellen, egyike azon beteges tüneteknek, melyek a századvégi társadalmunkat jellemzik. Ha ilyen dolgok történhetnek, akkor ma-holnap már igazán neveléses dolog lesz beszélni elvekről, jogról, szabadságról, jellemről, legjobb lesz mindenkinek beállni a kormánypártba és fitymálva mindent: keresni a huso-fazekakat. Mert hogy a mai embereknel utoljára is ez a vége, csak a vak nem látja. A durva materializmus megmételtyezte az embereket, kiölte belőlük az eszményekért való lelkesedést s most már csak azt keresik, a mi hasznos, a mi a konyhára hoz valamit. Eddigélé a függetlenségekben a független magyar eszme harcossáit tiszteltük. De lám mi lesz ebből a pártból is az Eötvös-frakció révén? A kormánypárt exoziturája, a közkereseti társaságnak egy fiókja, és pedig úgy látszik rosszabb kiadásban, mint maga a kormánypárt. Igen igen kellett hanyatlania a magyar közéletnek, ha Eötvös Károly eljárása és eszméi már a vidéken is utánzókra találunk. Különben az ilyen eljárás csak azt mutatja, hogy nálunk az új pártszervezkedés feltétlen szükséges és hogy a mai pártok között valódi elvi ellentétek nincsenek. A lejáratott, a százféléképpen értelmezett liberalizmus végre is

nak híres harangjátékát, s azután a nem kevésbé nevezetes salzburgi — bikát.

Salzburgi bika? — Szép olvasónői bizonyára ijedve valami szarvas csordavezetőre és vadonat új piros napernyőjükre gondolnak. Olyan veszedelmes nem volt; úgy hívnak t. i. egy évszázados — orgonát, mely odafön a várban, mely egykor a salzburgi herceg érsek székhelye volt, a harangjáték után hatalmas hangon lebömböl a városba. Midőn másnap megnéztük az elmúlt fényről és egyházi nagyságról regelő hercegi szobákat, közelebbi ismeretségbe is léptünk a „bikával”; de honnan veszi ezt a különös elnevezését, azt az öreg kulcsárnó, ki az idegeneket kalauzolja, sem tudta megmondani.

Innen felülről fenséges kilátás nyílik az áldott szép vidékre, köröskörül hegyek, legmagasabb köztök a Gaisberg, azután az Unters-, a Mönchs- és Kapucinerberg, kék párafátyolba burkolva az osztrákalpok, és messze ezek mögött a bajor hegyek, melyek közül dacosan kandikál be az országba a sötét Watzmann. Ezzel különben később ugysis meg fogunk ismerkedni.

Délután villamos siklón felmentünk a Mönchsbergre, melynek vendéglő terraszán ismét csak nagy nehezen volt üres hely található. Itt katonazene mellett csaknem gyökeret ver az em-

oda vitte az embereket, hogy mindenben megalkuszunk, szövetségeket hozunk létre, nem a haza, nem a kitűzött program, hanem az egyéni érdek előmozdítására. Így aztán az egyképpen liberális pártok egyszerre azon veszik észre magukat, hogy köztük tulajdonképpen nincs is ellenzék, legfellebb érdek ellentétek, melyeket utoljára is kellő megalkuvással kiegyenlíteni lehet. Ezen az uton látjuk az Eötvös-frakciót a kormánypárttal, amit a haza szempontjából egyenesen erkölcselen utnak kell nevezni. Azt mondják ugyan, hogy ők ezt a néppárt miatt teszik; de vajjon a józan ész megengedi-e, hogy bárki is egy alkotmányosan szervezkedő párt ellen törvénytelen eszközökkel küzdhessen? És miért éppen a néppárt ellen? Hiszen erre már égető szükség van, hogy a liberalizmus egyoldalúságával szemben egy kis konzervatív szellem vitessék be politikánkba, hogy közéletünk megtépett erkölcsi alapjai megreparáltassanak, ami nélkül országunk erkölcsi bomlását nem fogja elkerülhetni. Mi különben azt hisszük, hogy az olyan galánthai szövetkezések meg fogják nyitni az emberek szeméit és megismerve az ilyen szövetségeket egymásról, megismerve valódi, de rejtett céljaikat: éppen azt fogják felkarolni, ami ellen az Eötvös-fele szövetkezés történik — a néppártot.

A szavazók összeírásának reklamációja.

A „néppárt” központi irodájából a következő tájékoztató közleményt vettük: A „néppárt” központi irodája, azon célból, hogy mindenki ellenőrizhesse, vajjon a választók névjegyzéke helyesen és igazságosan állítottott-e össze, néhány hét előtt egy, a választási törvényre vonatkozó füzetkét küldött szét mindenüvé. A ki azt a füzetkét végigolvasta, bizonyára tetemesen járulhatott ahhoz, hogy az egyes választásbeli névjegyzékek kellően igazítottassanak ki.

Mivel azonban az azon füzetkében idézett törvény szakaszai nem mind elég világosak, szükségesnek tartottuk azokat magyarázatokkal megtoldani és a néppárt iránt érdeklődőket — tekintettel a kiigazításnál elkövetett és innen-onnan velünk közölt visszaélésekre — néhány utasításai ellátni, hogy a választási névjegyzékekből törvénytelenül kihagyott szavazókat mikor és miként lehessen reklamálni vagy a törvénytelenül felvettek törlését követelni.

Általános a panasz, hogy a legtöbb visszavétel történt az adóval legkevésbé megtrótt, eddigi „urbéri értelemben vett $\frac{1}{4}$ telék” megállapítása körül. Az összeíró küldött-égek igen sok helyütt, a helyett, hogy kiszámították volna a törvényes $\frac{1}{4}$ telket, oly magas censust vettek fel, a melynek alapján az egyes falvakban a szavazatokat $\frac{1}{2}$ -nyire, $\frac{1}{3}$ -ára redukálták.

bernek a lába, oly nehéz onnan elmozdulni. Lábaiknál a város, mint egy drágakő hegy-keretbe foglalva, s köröskörül amíg a szem ellát az Isten fenséges természete! Ha tekintetünket az asztalokra szegezzük, melyek körül frakkos ganymedek sűrűnek forognak, szemünkbe ötlük számos pár, mindegyikök magán hordva a nászutazás csalhatatlan jeleit. — Bámulatos, hogy menyüi családi boldogság adott itt találkat egymásnak, s ha eszembe jut a „Pester Lloyd” pesszimisztikus statisztikai kimutatása a házasságról, melyet röviddel azelőtt olvastam, alaposan megcáfolják ezek az állítást, hogy a házasság kimegy a divatból. Mig én egész csendben tudomásul vettem ez örvendetes tényállást (Hiszen ön ért engem, hogy nem hiába irtam a konyharecepteket!) s mellesleg egy meglehetősen kemény beafsteakot elköltöttem, beesteledett. Mindenfelől felvillantak a gázlángok száza, s most a város látképe lábainknál meg éppenséggel tündéres volt. Lassankint eltűntek a csicsergő párok, egyik a másik után, s magunk is leszállítottuk magunkat a mélységbe, s az első kellemes nap ingerében felkerestük az éjszakai nyugalomra, hogy kipihenjük magunkat holnapra, mikor Leopoldskron meg Hellbrunn volt napirendre tűzve.

Az első, csak néhány pernyi távolságra a

Lassuk tehát, kinek van igazsága?

Az 1874. évi XXXIII. tc. 4 §-a azt mondja: választói joggal bírnak azok, kik nagy- és kis-közsegekben urbéri értelemben vett $\frac{1}{4}$ telket vagy ezzel hasonló kiterjedésű birtokot kizáró tulajdonul bírnak, stb.

A főkérdés tehát az, mekkora az az „urbéri értelemben vett $\frac{1}{4}$ telket”, mert ez az irányadó a censussal s így a szavazati jog elnyerésénél.

Hogy erre nézve felelőssünk:

1. Tudnunk kell, hogy az 1836. évi megmaradt érvényben levő V. teikk, az urbéri telkek terfogatát különféle osztályba sorozza, s egyúttal — taxatív felsorolván azokat — meghatározza meyenként, hogy hány osztály létezik azokban, mint azt az 1. alatt „melléklet”-ül ide csatolt, azon törvényből idézett táblázatok mutatják.

A mellékelt táblázatokból már most ki-kidudhatja, hogy a megyében (a föld mennyiségét és nem minőségét illetőleg) hány osztályzat van, és hogy egy-egy osztályzat hány magyar holdat foglal magában.

De nem tudhatja még, hogy az a község, a melyben lakik, s a melyben szavazati jogát gyakorolni ohajtja, azon osztályzatok melyikébe tartozik, s így még mindig nincs tájékozva az iránt, hogy hány holdnyi birtok képez ott „urbéri értelemben vett $\frac{1}{4}$ telket”?

2. Hogy ezt is megtudhassa, menjen el a község házára, vagy ha ott az nem található (pedig ott meg kell lennie) a megyei levéltárba, és követelje azon táblázatot, a melyen meg van határozva, hogy a fennidezett 1836-iki törvény alapján fogantatott országos urbéri összeírás szerint, az 5 községi megyéknek (a fennebb közölt táblázatokban felsorolt) melyik osztályzatba tartozik?

Ha ezt tudja, tudni fogja egyúttal azt is, hogy hány hold képez községében egy egész telket, s ezt 4-gyel elosztván, hogy mennyi községében az a mértékül kiszabott „urbéri értelemben vett $\frac{1}{4}$ telket”; és így kezében lesz a kulcs a szavazati jog megállapítására.

Mivel azonban, ismétljük, a fennebb említett néhány meyévt kivéve, a táblázatokban mindenütt 1200 □ öles hold értendő, azokat — mert ma már katasztrális holdak jegyzékbe a telek- és adókönyvekbe — katasztrális holdakká kell változtatnunk, hogy megtudhassuk, hány katasztrális hold képez abban a községben „urbéri értelemben vett $\frac{1}{4}$ telket”?

Ez a művelet nagyon egyszerű és a következőkép történik. A magyar hold számát megszorozzuk 3-mal, s a nyert összeget elosztjuk 4-gyel. Az így nyert mennyiség a katasztrális holdak számát adja. Ha tört maradna fenn az osztás után, a számláló minden egysége egyenlő 400 □ öllel. Pl. 11 magy. hold $\times$ 3-mal = 33 magy. holddal.

*) Vajha minden megyében akada egy-egy oly ügybuzgó férfi, ki a megy. levéltárakban őrzött ezen 1836-ban fogantatott u. n. „országos urbéri összeírás”-a melyben fel van tüntetve, hogy az egész megye területén minden egyes község melyik osztályzatba soroztatott, lemásolná, kinyomatná, s a községek lelkészeinek megküldené, de minél hamarabb, hogy el ne késünk!

Ez elosztva 4-gyel = 8 egész és $\frac{1}{4}$ kat. holddal; vagyis 11 magy. hold egyenlő 8 kat. holddal és 400 □ öllel.

Ezen módon bármely megye táblázatát játszva át lehet változtatnunk katasztrális holdakká, csak ne feleadjuk soha az egész telekhez az 1 magyar holdnyi beltelket adatszámítani, a legelőnél 6—8, vagy 10—12 hold helyett, 7 és 11 átlagos, közép-számot vévén.

Ime pl. az öt osztályrendbe sorozott Nyitramegye

Osztály	Egy egész urbéri telket				Összesen		Egy negyed telket $\frac{1}{4}$ átlag			
	szántó föld	heltelék	ret-6-8 ka-száló	magy. hold s öl	katasztrális hold és öl	magyar hold	öl	katasztrális hold	öl	
I	16	1	7	24	18	—	6	—	4	800
II	18	1	7	26	19	800	6	600	4	1400
III	20	1	7	28	21	—	7	—	5	400
IV	22	1	7	30	22	800	7	600	5	890
V	24	1	7	32	24	—	8	—	6	—

A ki tehát Nyitramegyében (s ehhez hasonló, rövid művelet után a többiben is) tudja, hogy községe a megye melyik osztályzatába tartozik, az azt is tudja, hogy hány kat. hold képez ott „ $\frac{1}{4}$ urbéri értelemben vett telket.”*)

3. Tudván ezt, előkeri a község házára a B. tabellának, katasztrális irvek, vagy bárminek nevezett adófölkönyvet és megtekinti benne, hogy azok közül, a kik annyi földet bírnak, mint a mennyi a fennebb eszközölt kiszámítás szerint, abban a községben $\frac{1}{4}$ urbéri telket teszen, ki fizeti a legkevesebbet adót? Ez a legkevesebb adó fogja képezni a minimális censust, a mely az 5 községében a választásra, s így a választók névjegyzékébe való fölvetelre jogot ad. Es ez akkor is áll, ha valaki területre nevezte csak felet bírná is azon földmennyiségnek, mely abban a községben $\frac{1}{4}$ urbéri telket képez, de minőségére nézve amannál jobb levén földje, ugyanannyi adóval van megterve, mint az a rosszabb vagy legrosszabb minőségű urbéri fertály-telek.

*) Ha az érdekelt feleknek, bármily okból, nem lehetne is kipunhatolniok, hogy egy község valamely megyének melyik osztályzatba soroztatott be a fennemlített 1836-iki „urbéri összeírás”-al, akkor is van mód legalább azt megtudni, hogy nagy holdnál nem lehet nagyobb az a megkivánt „urbéri értelemben vett $\frac{1}{4}$ telket”, a mi bizonyára szintén nyújt némi biztos támpontot. Ez esetben ugyanis tessék felvenni a megye „legnagyobb osztályzat”. Az ott feltüntetett magyar holdak a már jelzett módon katasztrális holdakká változtatandók át és az eredmény $\frac{1}{4}$ -e képezi a kérdéses egy fertály telket.

Ha valaki Nyitramegyében bírá keresné valamely község urbéri összeírását, akár magának a községnek, akár pedig a megyének levéltárában, de gyanítja, hogy a választók névjegyzékének kiigazításakor igen nagy $\frac{1}{4}$ telket vettek fel, felüli a „melléklet”-en közölt megyei táblázatot, és veszi a legnagyobb vagyis az V-ik osztályt, a mely területre nézve az öt osztály közül a legnagyobb. Nyitramegyében az V-ik osztályu egész telek 32 magy. holdat = 24 kat. holdat tesz ki. Ennek $\frac{1}{4}$ -e = 6 kat. hold. Ha tehát Nyitramegyében az $\frac{1}{4}$ telket 6 kat. holdnál magasabban vették fel valahol, ott törvénytelenül eszelekedtek és az összeírás megtámadható, mert a kinek Nyitramegyében akármily rossz minőségű, de legalább 6 kat. holdból álló kis gazdasága van, attól az 1874. évi XXXIII. tc. 4 §-a értelmében a választói jogot megtagadni nem lehet.

Ne tessék tehát hallgatni sem főbíróra, sem közs. bíróra, sem senkire, hogy pl. itt vagy ott ennyi vagy annyi holdból áll az egész, s így az $\frac{1}{4}$ urbéri telek (mert akárhány helyütt régi, ősi elavult fogalmak szerint beszélnek a telkeket illetőleg az emberek), hanem tessék kéréllhetetlenül, a törvénytől kezökben, a fennebb jelzett kiszámítás szerint $\frac{1}{4}$ urbéri telekkel, vagy ezével egyenlő adóval megrótt földbirtokkal bíró s a választási listából metalan kihagyott hiveik érdekében és nevében (e füzetke végén közölt minta szerint) először akkor, midőn a választóknak a központi választmány által kiigazított névjegyzékét — a kellő kihirdetés után — első ízben közszemlélre kiteendik, felszólalni, ha pedig ezen felszólalást siker nem koronázza, f. é. szept. 20—30-ka között, vagy ha a közp. választmánytól a beadott felszólalásra válasz érkezett, annak kézbesítésétől számított 10 nap alatt a mélt. m. k. Curiahoz apellálni, a bizonyítékokat a legpontosabban, kimerítőleg és kellően hitelesítve csatolván a fölebbezéshez.

Megtámadható és okvetlenül meg is támadandó az összeírás, és a községi eljárás ellen fegyelmi följelentés teendő akkor is, ha az 1874. XXXIII. tc. 32-ik s 42. §§-inak eleget nem tett volna, v. i., ha 8 nappal előre, a kellő módon ki nem hirdeti, hogy mikor és hol lesz a választók összeírása és hogy mikor és hol lesz ezen központi választmánytól visszaérkezett s általa összeállított ideiglenes névjegyzék közszemlélre kitevé?

De mindazok, kik a néppárt iránt érdeklődnek, ne is várják, míg az a kihirdetés megtörténik, hanem időnként nézzenek vagy küldjenek be valakit a község házára, megtudandók, ott van-e már a közp. választmánytól visszaérkezett, ideiglenes névjegyzék, mert jobb a kedvező alkalmat fölkeresni és bár így fölhasználni, mint a megsorbitott jogot reklamálni.

Végezetül, hogy minden egészen világosan álljon előttünk, mert a törvény kissé homályos, kijelentjük, s részben ismétljük, hogy minden választó vagy helyette s nevében más hozzá értő egyen háromszor érvényesítheti jogát az összeírásra vonatkozólag.

1. A kellően kihirdetett összeírásnál, de akkor csak személyesen, élő szóval adván elő panaszát az összeírók előtt. Ha ez eredményre nem vezetne,

2. akkor, midőn ismét kellő kihirdetés után, a közp. választmány által összeállított és visszaérkezett ideiglenes névjegyzék közszemlélre kitétetik, de akkor már csak írásban, a melybe „több egyenre vonatkozó felszólalás is foglalható.”

Es 3. szept. 20—30-ika között, vagy azon naptól számított 10 nap alatt, a melyen valamely felszólalónak a közp. választmány felelete, határozata kézbesítettett, a Curiahoz betérjesztendő, de a közp. választmányra címzendő fölebbezés után, miként azt a minapi füzetkeben idézett 1874. XXXIII. t-c. 36. 44 és 50 §§. bizonyítják. De a jogorvoslás ezen utóbbi módja már igen nehézkes, fáradságos s praecarius, miért is mindenkor az első kettő alkalmazandó.

varostól, fenséges kiraudulási helye a salzburgiaknak, remek parkkal és terjedelmes halastóval, melyen csolnak-sportot űznek s gyönyörű uszodájuk s fürdőhelyök van. Hellbrunn cikornyás parkjával és nevezetes vízműveivel élénken emlékeztet a roccoco-korszakra. Felette megérdemli a látogatást és az ut oda kimondhatlan elbűvölő. Továbbá megnéztük a festői fekvésű „Maria Plain” bucsujáró helyet és a vonzó szépségű aigen-i parkot, majd a Kapucinerbergre kapaszkodtunk fel, s nemsokára közeledett a nap, melyen a bajor tavak gyöngyéhez, a Königsseehez voltunk kirándulandók.

Aranyos hajnalban emelkedett fel a nap kedvező időt jósolva: derült kedélyhangulatban és vig társaságban keltünk utra. Először gőz-tramway-n Aigen mellett a „Drachenloch” állomásig, honnan omnibuszok szállítják az utasokat egyenesen Berchtesgadenbe.

Szép idő kedvezett a kirándulásnak, az ut, mely olyan síma mint az asztal, tekervényesen pajkosan csavarodik a csodaszép völgyben. Mihelyt megérkeztünk a kék-fehérre meszelt határoszlophoz, a kocsik megállapodnak és egy kedélyes bajor vámhivatalnok kérdezősködik dugárunk után. Miután mi illet nem csempészünk, rövid időre rá újra utnak indultunk a hegyekre. A szintér

mindig elragadóbb lön; balra mélyen az ut alatt habzott az Alm-folyócska; hullamai közepett élesen körvonalozva meg lehetett különböztetni a tejteher gleeser-vizet.

Nemsokára előtűnedeznek Berchtesgaden szétszórt házikói. Fedelők kőnehezéket hord, hogy el ne vigye a szél, az emeletben mindegyik fából készült erkély-gallert visel, ablakaiból piros szegszűbökrok bólintgatnak. Posztillonunk vigan fujta trombitáját a reggeli frís levegőbe, s már néhány perc múlva megállapodunk a 20 partján büszkélkedő szálloda előtt.

Tehát itt terül el előttünk a Königssee, a királyi tó, a tavak királya; némán, esendesen majesztatikuss fenséggel. Sötétzöld vizébe mindenfelől szédítő meredeken szakadnak a hegyek, jobbra a háttérben a sötét Watzmann. Partján csolnakok várakoznak az utasokra; nagy, megnyugtató kinézésű társaság-csolnakok, s könnyedén iramló lelekvesztők vegyest. Hajósok, edzett hajósleányok barnult alakjai festői öltözetben evezőkre támaszkodva áldogáltak a parton, minden pillanatban készen a csolnakot ellökni.

Társaim egy kisebb csolnakot akartak kibérelni: de miután én azon nézetben vagyok, hogy a víznek általában nincsen gerendája, a Königsseenek pedig különösen nincsen (kérem Szer-

kesztő ur, ne tessék gyanakodni, keresztlevellem rendelkezésére áll, feltéve hogy diskret is tud lenni) s így én, mint a társaság feje, azon drakonikus választ adtam, hogy vagy társashajó, vagy semmilyen sem!

Hamarjában jegyet váltottunk s a választott hajó néhány perc múlva ellökte magát a partot. A tó mindinkább tágult és a szintér nagyszerűvé fejtett. A festő-zugnál — így hívják, mert a festők rendszeren ezen oldalról veszik fel a tájképet — elhaladva, St. Bartholomábe értünk, mely szorosán a Watzmann lábánál fekszik. Visszajövet csodáltuk azt az igazán nagyszerű visszhangot, melyet a hajósok pisztolylövésekkel zavartak fel s három órai hajózás után, ugyanott kötöttünk partra, a honnan elindultunk.

Innen a sóbányába röpített a kocsí, melyet szintén megnézni akartunk. Mihelyt megérkeztünk bevezetnek egy öltöző terembe, hol szolgálatkész, kezek bányász kosztümbe gabalyitanak, ami az ifjúságnál nem csekély derűtséget keltett. Igazán komikus jelenség volt, midőn tágas, fehér inexpressible-ben, fekete zubbonyban s a nem nagyon takaros kucsmbában megpillantottuk egymást. Annyi tény, hogy én óvakodtam, nehogy valahogy a nagy

* Méltóságod még inkább bizhatik bennünk, mint a társaságban. Szerk.

Legvégül és nagyon-nagyon melegen *kérjük* és *esdjük* a ft. plebános urakat, kegyeskedjenek közsegekben az imént idézett törvényeikk 44. §-ában jelzett időben a központi választmánytól visszaérkezett és közszemlére kitétt ideiglenes névjegyzéket okvetlenül *lemásolni* vagy *lemásoltatni*, mert az igen fontos, szükséges, nélkülözhetetlen okmány választások alkalmával. Sőt ne csak egy, hanem *két példányban* méltóztassék azt a lemásolást eszközölni vagy eszközöltetni, s annak egyik példányát megőrizni, a másikat pedig *választó kerülete központjának lelkészéhez küldeni*, a ki majd kegyes lesz a minden egyes községből hozzá küldött ezen val. listákat összegyűjteni, s azokat az alulírt orsz. közp. irodának rendelkezésére bocsátani.

Ezek után idejegyezzük az ígért két beadvány *alakjának* mintáját, mert azok *tartalma*, a tárgy és indoklás különbözősége szerint, természetesen nagyon változó lehet.

Budapesten, 1895. június hó 16-án

A „néppárt” orsz. központi Irodája.
(Budapest, VI. Podmanický-utca 8.)

Minta felszólamláshoz.

Tekintetes központi választmány!

A nyitrai választókerületnek orsz. képv. választói névjegyzéke az összeíró küldöttség által az 1896. évre elkészítetté, s a tekintetes központi választmány által az 1874. évi XXXIII. tc. 42. §-ában előszabott módon közszemlére kitétté, egyáltalán felhívás is bocsátatott ki arra vonatkozólag, hogy ezen névjegyzék ellen a 44. §. értelmében felszólalni lehet.

A névjegyzék megsemmisítése alkalmával arról győződtem meg, hogy Kiss Pál nyitrai lakos a névjegyzékbe nem vetetett fel. En, ki az 1896. évre nyitrai választói kerület névjegyzékébe sz. alatt felvettem, az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 44. §-ában biztosított jogomnál fogva ez ellen

felszólamlással

élek azon indokból, mivel dacára annak, hogy Kiss Pál az 1874. évi XXXIII. t.-c. 3. §-a b) pontjában meghatározott kellekkel bir, mégis kihagyatott a névjegyzékből.

Az ide 2. és 2. alatt csatolt telekkönyvi kivonat és catasteri birtokiv tanúsága szerint ugyanis Kiss Pál oly földet bir, mely 16 frt tiszta jövedelem után van földadóval megróva.

Miért is tisztelettel az iránt esedezem a tek. központi választmány előtt:

méltóztassék Kiss Pál nyitrai kerületi lakost

az 1896. évi országgyűlési képviselő választók névjegyzékébe felvenni és erről engem értesíteni.

Tisztelettel

Nyitra, sz. 1895. stb.

N. N.
magánzó.

Kivülre, fracto:

A tekintetes központi választmányhoz
Nyitra

benyújtott

felszólamlás a

N. N. nyitrai lakosnak,

melyben Kiss Pálnak az 1896. évre összeírt orsz. képviselőválasztók névjegyzékébe való fölvételét kéri.

Olvasóinkhoz!

Lapunk harmadik évfolyamának második felébe lép. Mozgalmas idő, melyen legközelebb átessünk; egy fergeteg vonult el felettünk az elmúlt negyed évtizedben. A győzelemhez szokott hatalom görcsösen ragaszkodott a diadalhoz még akkor is, midőn óriási többség volt vele szemben. A biztos megerősítés dühében, kétségbeesetten feláldozott mindent, igazságot, becsületet is: csakhogy legalább egyidőre felszínén tarthassa magát.

E harcban nekünk is megvolt a részünk. Sajtó nélkül ma politikai mozgalmakat létesíteni nem lehet. Ez ama kapocs, mely a tagokat összetartja; ez azon érhálózat, mely a politikai elbarátok testületén az eszmék cirkulációját közvetíti. — Lapunk olvasói fel is fogták a független katolikus sajtó horderejét, ugyanarra, hogy mai nap a „Nyitrai Szemle” a legolvasottabb hetilap Nyitrai megyében.

A nagyközönség annyira felkarolta lapunkat, hogy rövid de terhes harmadtól év után az egyik hatóságától kötetlenül mellőzve, a másiktól csupán erkölcsileg támogatva odaküldötték fel magát, hogy ma nincsen Nyitrai lap, mely a kihéztetés dacára annyi példányban olvasatnék, mint a „Nyitrai Szemle”. — Aki nem hiszi, győződjék meg az illetékes helyen, melyet feloldunk a discreció alul.

És ez mind azért történik, mert mi nem jutalomért, nem pénzért, hanem önzetlen lelkesedéssel szolgáljuk a katolikus ügyet. Mások között már rég be kellett volna adni a kulcsot. — Ezt nem dicsekvésből mondjuk, hiszen nekünk önzetlenül dolgozunk nem erőn, hanem kötelesség; csak azért hozzuk fel, mert továbbra is az új félében szükségünk van lapunk olvasóinak oly buzgó támogatására, mint eddig. Sőt kívánatos, hogy a terebélyes fa, mely mindinkább szélesebbre terjeszti koronáját, egyúttal minél szélesebb gyökeret verjen. Erre amúlnál inkább kérjük lapunk jóakaró közönségét, mert nekünk lemondanunk kellett olyan felette kedvező előnyökről, melyeknek más lapok éppenséggel nem csinálnak lelkiismereti kérdést.

Egyúttal kérjük elbarátainkat, hogy szíveskedjenek a vidéki eseményekről gyorsan és lehetőleg röviden értesíteni. Ezáltal önök a leghatásosabban

látogattuk meg. A Mond-tó csak egy órányira volt tőlünk gyalog. Innen aztán még egyszer Bajorország felé vezetett utunk, hogy a szerencsétlen bajor király herrenchiemsee-i nagyszerű kastélyát megtekinthessük, melynek leirhatlan fényét már nem egy, nálamnál hivatottabb, toll ecsetelte.

Csöndes feledhetlen napok a fenséges Wolfgang-tavon, vagy az erdő zöldjében! Mily elbűvölő az ott fön a Sólom-hegyszakadékokban; ott, hol a kis kápolna áll, melyet sz. Wolfgang, egykori regensburgi püspök épített, ki „császárszály s fejedelmi gyűlölet” következtében ide menekült, mint azt Scheffel oly szépen dalolja az ő hegy-zsoltáraiban. Az osztrák alpesi egyesület a költőnek emléket is állított azon a helyen, hol különösen szeretett tartózkodni, a mi lakásunk közvetlen közelében.

Mily élvezet az bukácsolni a tó szmaragd hullámaiban, s aztán fokozódott étvágygyal fogyasztani a frissen fogott pisztrángokat; vagy az alkony beálltával kivezni a csendes, mozdulatlan tó-tükörre oly messze, a meddig a Schafberg tetejéről ragyogó villamos napok csak láthatók. Igen, ide vágyódtunk mi is, a Schafberg-csúcsra.

Már három év előtt másztuk meg először, de akkor az idő nem volt valami különösen kedvező. Oly hideg volt, hogy minden rendelkezé-

sünkre álló plaidekbe bebaboztuk magunkat, s mégis dideregünk. Ez alkalommal szerencsésebbek voltunk; igazi „császáridőnk” vala, mert midőn négy órai menet után a „Schafbergspitze” szállóhoz felkapaszkodtunk, hallottuk, hogy ő felsége is megérkezik, mi csakugyan teljesült is. Habár a fogaskerekű vasut kényelmesen és biztosan másfél óra alatt a hegy tetejére cipel, mégis azt tanácsolnám mindenkinek, a ki egy kis megerőltetéstől nem tart, hogy hacsak ideje enged, tegye meg gyalog. Így sokkal nagyszerűbb.

Már maga az elindulás is a hallgatag, siri, sötét erdőben valami nagyszerű, mikor a völgyben még óriási fehéres felhő pihék uszálnak, s minél magasabban szállunk, mindinkább foszlányokba szakadnak. A lassan emelkedő napisten először a sudár jegenyék és fenyők csúcsait aranyozza meg, s főleg szállván, szikrázó fényt elárasztja a harmatos mohán, s a sokféle ciklaminák álmos virágfejecskéit csókjaival felébreszti, melyek a kékfűtös enciánákkal, rhododendronokkal önkénytelenül is esokornak kínálkoznak.

Minden forduló pontnál elbűvölő távkép mutatkozik, hozzá a völgybe leiramló hegyi patakok víg csobogása és az a zamatos, gyántailattól terhes alpesi levegő! Az ut a Schafbergalpe-ig még az elkényeztetett női lábknak is kényelmes, min-

közreműködnek a katolikus sajtó támogatásában mert ez maga minden áldozat nélkül leginkább terjeszti a katolikus lapot. Ne kicsinyeljének semmit, ügyünk felkarolásáért szíveskedjenek pontosan beszámolni minderről; mert csak így leszünk képesek versenyezni a liberális sajtóval, mely mögött pénz és érdekszőcsétség sorakozik.

Előfizetési feltételeink lapunk homlokán olvashatók.

A „Nyitrai Szemle”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

Ujdonságok.

Bende Imre nyitrai püspök ur ő méltósága, f. hó 21-én három hetet igénybe vett főpásztori körutjáról legjobb egészségben visszaérkezett Nyitra. — A püspök ur jövő hó elején és pedig 1-én, 5-én és 7-én fogja végezni a papszentelést, azután valamelyik nyaralójába vonul vissza néhány hétre.

Halálozás. Miklósa János nyug. kir. aljárásbíró Ersekujvárott f. evi június hó 16-án este 3/8 órakor hosszas szenvedés és a halotti szentségek átjatos felvétele után, élte 58-ik évében elhunyt.

Uj polgári leányiskola Nyitra. Uj polgári leányiskola van készülöben városunkban az irgalmas nővérek vezetése alatt. Mayer mernök elkészítette a tervet az építendő új iskolahelyiség számára, Bende püspök ur pedig jóváhagyta. Az építést a helybeli zárda telken s azzal kapcsolatban a legközelebbi napokban kezdi meg, úgy hogy az iskola előreláthatólag az új tanévvel megnyitható lesz.

Helyreigazítás. A „Vágvölgyi lap” s ennek nyomán több fővárosi lap hozta, hogy Bende Imre nyitrai püspök dicserőtelmesen az állami iskolákat, még pedig a lapok következtetései szerint a kath. iskolák rovására. Illetékes helyről vett értesülésünk szerint ez valótlan. A püspök ur Pruszkán csak annyit mondott, „hogy valamely iskola azért nem jobb, mert rá van írva, hogy állami; ha jó és vallásos érzelmű tanító működik az állami iskolában, akkor attól sem tagadja meg az elismerést, mert már nagyon gyange állami iskolában is megfordult; és ha a hitközségi iskolában jó tanítók vannak, a mi iskolánk is jók; e szerint a tanítók versenytől függ az iskolák jó vagy rossz volta”. — Ennyit helyreigazításul minden megjegyezés nélkül.

Érettségi vizsgálat. A nyitrai főgimnáziumban ez idén mindössze 31 ifju levente lépett ki a küzdterre. Ezek közt elbukott az írásbelin 3. Szóbelire bocsátatott 28. A szóbeli dr. Pirchala Imre pozsonyker. h. főigazgató elnöklete alatt jun. 17-19-ik napjain reggeli 7^{1/2} óratól esti 7 óráig tartott. Jelesen érett Demjen Géza növ. pap, Dukesz Samu és Kmetykó Károly növ. pap. Jól érett: Altmann Gyula, Bauer Vencel, Bucsányi Gyula, Markovics Alajos és Pollák Hugo; a többi egyszerűen érett, négyet kivéve, kik há-

den v. také. önt. kitó. tud. lodát van társba szán tetej vará utré várh mozo fogj legj bork vend

den v. také. önt. kitó. tud. lodát van társba szán tetej vará utré várh mozo fogj legj bork vend

gan. a M. ezek

rom hónap mulva utasítottak egy tárgyból pót-vizsgát tenni. A főigazgató innen Lévára ment, hol 21 és 22-én tartották meg az érettségi vizsgálatot. — A *trencsényi* főgimnáziumban pedig 25 ifju jelentkezett, kik közül azonban három a Fortuna Secunda istennőjének esett áldozatul. Jele-sen érett 4, jól érett 8, egyszerűen érett 10. A trencsényi gimnáziumba dr. Czobor Béla volt kül-dve miniszteri biztosul.

Hibás számítás. A vármegyei közgyű-lesnek május 24-én a vasuti ügyben hozott hatá-rozatában, melyet most osztottak szét, a nyom-tatott példányban felsorolt szavazókat utánszámít-ván, azt látjuk, hogy a hivatalos összeadás hibás, mert az Auspitz-féle terv mellett nem szavaztak 131-en, hanem csak 130-an, míg Mérey Lajos indítványa mellett nem szavaztak 107-en, hanem 109-en, mihez képest a többség nem volt 24, hanem 21. A Mérey indítványa mellett szavazot-tak között Halácsy Ferenc neve kétszer fordul elő, ha tehát ez tévedés, s nem szavazott valóban két Halácsy Ferenc (péld. id. és ifj.), ez esetben 130 ellen 108 szavazat lévén, a többség 22 volt.

A háziasszonyok panasza. Ismétlen halljuk a panaszt, hogy a piaci elárulónók kora reggel, állítólag már a város előtt összevá-sárolják a vidékről hozott baromfit és más élelmi cikkeket, úgy hogy azokat a városbeliek másod kézből és tetemesen drágábban kénytelenek a piacon venni. Minthogy Nyitra csakugyan drága az élet, akár a fővárosban, felhívjuk erre a városi hatóság figyelmét, nem lehetne-e az említett eljá-rásnak korlátozásáról valamely módon, esetleg a vásári szabályzat keretében gondoskodni?

Dualizmus az ABC-ben. A „Budap. Tagblatt“ érdekes dualisztikus ABC-t állított össze az osztrák és magyar miniszterelnökökből. Eszerint Auersperg egyidőben volt miniszterelnök **A**ndrássyval, **T**aaffe, **T**iszával, **W**indischgrätz **W**ekerlével. Ez az abc-és kryptologia azonban úgy látszik nem kedve **B**ánffy-nak, mert igaz ugyan, hogy **B**adenit meg **B**aquechemet is hív-ták az osztrák kormányba elnökül, de elmaradt s csak **K**ielmannsseg vár most bizonyosan **K**ál-layra vagy tán éppenséggel **K**luen grófra.

Házkutatás polgári házasságra. *Kompanek József* sztricei (Trencsénmegye) plebá-nosnál megjelent Benczur baáni aljárásbíró, mint a pozsonyi sajtóbírósg kiküldötte, a polg. házassá-gról egy folyóiratban közzétett cikke miatt, s egyuttal kilátásba helyezték a sajtópert. — Ér-dekes, hogy a szerző még akkor írta cikkét, mi-kor a polgári házasság még nem volt törvény, s akkor is jelent meg, vagyis, mint értesülünk, 1894. május 2-án jelent meg az inkriminált cikk. Sajtóper pedig, ha 6 hónap alatt hivatalból nem üldözik, elévül. Ezt tehát kétszer hat hónap mulva fedezte fel a pozsonyi sajtóbírósg. Még érdekesebb az eset a miatt, hogy mikor a kér-déses közlemény megjelent, a polgári házasság

még nem is volt törvény, mert csak 1894. dec. 9-én lett aláírva. — Látszik tehát, hogy még csu-pán izgatás címén emelték volna a vádat, az elesik, mivel nem az ország törvényei, legfőlebb törvényjavaslatai ellen volt intézve. — Az ügyet közelebbről nem ismerjük, de már az elmondottak után lehet következtetni, hogy a pozsonyi sajtó-ügyészség szörnyen — unhatja magát.

Czakó uram degradálva. Ki ne hal-lotta volna híret Czakó uramnak, a híres geren-cséri — kántornak. Nem kántortanítót értünk, mert Czakó még híret sem hallotta a preparan-díának, no meg az orgonálásban is csak annyiban sajátított el egy kis művészetet, amennyiben fiatal korában a fujtatonak billentyűit nyomogatta: de az már tagadhatlan, hogy Czakó uram hangja széles Nyitrávármegyében volt nevezetes, a meny-nyiben a nagybaldogasszonyi búcsukor a nyitrai Mária hegyen senkisé tudott akkora nótát ki-cirkalmazni, mint Czakó uram. Irigyelték is a gerencsériektől a processziók. Hanem hát jött a választás, a nyitrai néppárt mozgalma, ez meg-szüntette a jó viszonyt Czakó uram, meg a geren-csériek közt. Czakó sz. Pál szavainak értelmében, aki azt tanácsolja, hogy mindent próbáljunk, s aztán ami jó ahoz ragaszkodjunk, szintén meg-próbálta a néppártot, jelentkezett is a vezérnél, ki felette örült az előléneknek, de azért nem bíza rá, hogy ő vigye a — Krisztust. Ezen a processió-vezető annyira elkeseredett, hogy azon-nal átesapott a kormánypártra, hol felette meg-örültek Czakó uram kiváló torkának, s valahány-szor liberális gyűlés volt, vagy dr. Janits Geren-csérien kortesutra indult, mindannyiszor kieresz-tett egy üdvözlő beszédet magából, ugyannyira, hogy még a fővárosi lapok is hozták nevét, amily-en dicsőség még gerencséri embert nem ért, legfőlebb ha valami rablógylakosságot követett el. Hanem hát baj lett, a processió megoszlott; az előlének kormánypártra, a processió gr. Zichy Jánosra szavazott, s hallani sem akartak róla többet az eklezsiában, amin Czakó uram annyira elkeseredett, hogy a nyitrai járásbírósgnál is kiöntötte szívének buját. A járásbírósg azonban, mint halljuk, úgy ítélte, hogy hát a processióra nem lehet ráparancsolni, hogy Czakó uram után énekeljen, hanem hát nem akarta kedvét szegni, s meghagyta, hogy csak énekeljen maga magának.

A „Pesti Napló“ tragikuma. Egyet fordult az esztendő azóta, hogy a „P. Napló“ gaz-dát és *elvet* cserélt, hogy a Haas-Deutsch, vagy amint a közönség előtt nevezik, az „Egyesült Hirlapkiadó Vállalat“ tulajdonába ment át. A hir-

lapvásár évfordulóját azzal ünnepli a lap, hogy újra gazdát cserél. Az E. H. Vállalat, melynek hirlapvásárlásai Hieronymi idejében kinos feltü-nést keltettek, megváltik az általa vásárolt lapok-tól, úgy látszik rossz gseftet csinált s átengedi azokat a Kosmos-részvénytársaságnak. Azt mond-ják, hogy a „P. Napló“ mostani tulajdonosa sza-badulni akart a laptól s egyszerűen átengedte a Kosmosnak. — Fájdalommal szemléljük, hogy az 50-es és 60-as évek híres sajtó organuma, a Ke-mény Zsigmond és Deák Ferenc lapja, melynek a kiegyezés körül oly nagy érdemei voltak, hová súlyodt. Másrészt látjuk az esetből, hogy a mai korrupt időben sem sikerülhet még a Haas-Deutsch-féle gazdálkodás. A „P. Napló“ ugyanis, amint bé-rencslappá lett, egyrészt legjobb munkatársai el-hagyták s a „Nemzeti Ujság“-ot meg „Hazánk“-at alapították, másrészt a közönsége is faképnél hagyta. Tehát még ma sem minden eladó.

A F. M. K. E. nyitramegyei vá-lasztmánya f. évi július hó 3-án d. e. 10 óra-kor a megyei székház nagytermében rendes évi közgyűlést tartja. *Tárgysorozat:* 1. Az 1894. évi zárszámadás tárgyalása. 2. Az 1896. évi költség-vetés tárgyalása. 3. Jelentés az ujonnan létesítendő óvodák tárgyában. 4. Tanítók pályázatai jutalomdíjakért. 5. Több kérvény óvodái és me-nedékházi vezetőnöi állásért. 6. Választmányi ügyész és jegyző megválasztatása. 7. Egyeb folyó ügyek tárgyalása.

„Magyar Hirlap“ a nyitrai vá-lasztási petícióról. Horváth Gyula lapja, a „Magyar Hirlap“, mult hétfői számában a Janits-fele mandátum ellen beadott nyitrai petícióval foglalkozik s bevezetésül a következő megsziv-lelésre méltó sorokat írta: „A petíciót ma volt alkalmunk olvasni és a benne foglalt konkrét adatok felettebb súlyosak. Ha e vádakkal csak egy része is igaz, okvetlenül *meg kell semmisíteni* ezt a választást. Csak azért hogy valaki néppárti, nem lehet vele szemben törvénytelenégeket el-követni, legkevésbé pedig a liberalizmus nevé-ben. Mert ez aztán nem a szabadelvűség diadala, hanem a *szabadelvűség kompromittálása*. Figyelem-mel fogjuk kísérni a történeteket és nevezete-sen a bíráló bizottság eljárását és előre is kijel-entjük, hogy az esetre, ha a felhozott adatok alaptalanoknak nem bizonyulnak, — tühretetlen, hogy ez a mandátum érvényben maradjon.“

Pöstyéni élet. A betegek városából írják: Nálunk, a pöstyéni csodafürdőben ismét pezsgő az élet, a fürdő évad teljesen kifejlődött dacára annak, hogy a hideg néha még igen érzékeny. A pöstyéni előkelőség központja, Paulina, királyi hercegnő Württembergből már eltávozott, még pedig úgy, a hogy Nyitramegye európaihírű für-

den veszély nélkül való csak onnan kezdődik vol-taképpen a mászás nehézsége és tart szakadatlanul öt negyedórán keresztül meredeken a napban vakító, ködös időben sikamlós kötörmeléken keresz-tül. Ha az ember felér a csúcsra, egy nagy szál-lodát talál ott, mely a legnagyobb kényelemmel van berendezve; pl. nagyszerű, villamos világi-tásban ragyogó terrasza van, melyen 300 vendég számára kényelmesen teríthetnek. Innen a hegy-tetejéről szemlélhetjük aztán a panorámát egész varázsában. Egyébként aki írtózik a végső farszótó utrészlettől, a Schafbergalpe nevű megállónál be-várhatja a vonatot; a dörömből, szakadozva lihegő mozdony felsegíti egész a tetőre. Hogy mily érzés fogja el az embert ez elbűvölő látványnál, azt legjobban úgy adom vissza, ha ide írom egy tá-borkari százados kis versét, melyet a szálloda vendégkönyvébe jegyzett be:

Ihr Atheisten, die ihr Gott nicht findet,
Kommt her und blicket frei in die Natur;
Und wenn dann auch nicht eure Zweifel schwinden:
Dann seid Ihr eben arme Teufel mir!

Mint esillogó ezüst ragyog lábainknál a Wolf-gangtó távol hátamögött a Dachstein; kissé tovább a Mondtó a Drachenwand-dal, jobbra az Attertó; ezeken kívül lát még az ember e pontról 11 más

tavat, ilyen Trautó, a Kroten és Buscheltó, sőt még maga a Chiemsee is látható Bajorországban. Természetes, mint mondani szokás, „császári idő“ kell ahhoz, mint nekünk volt aznap. A hegyi panorámán révedező szem megakad a Dachstein csoporton; jégmezőkön, különösen szembe ötlük a hómezejével ragyogó „Übergossene Alpe“. A Schafberg a leglátogatottabb kirándulási hegy-pont az egész Ausztriában, magassága 1780 mé-ter, tehát csak 20 méterrel alacsonyabb a Riginél.

Midőn szemünk már jóllakott, gondoskodni kellett arról, mit szájunk is megkívánt, ami persze nem könnyű akárkinek a Schafberg tetején, ha-csak nem fiók Rothschild hozzá. Rövid déli pihenő után az ellenkező oldalon leszállásra gyürkőztünk Unterach felé. Vezetőnk elbeszélése szerint egy „csodaszép“ — alpesi kunyhó feküdt arra. Fel-kerekedtünk az ugynevezett Menyország kapuján, egy a szikla legszélsőbb karimájába vágott nyilá-son keresztül. Alig állottam azonban kívül, máris vonakodtam kereken kijelentvén, hogy „oda le“ nem megyek, no abból már nem kérek. A vezető hosszas kapacitálására végre engedtem s lefelé mentünk; csak azt ne kérdezzétek, hogyan!

Egy, éppenséggel csak egy embernek ele-gendő szők ösvény van a szakadékos sziklába

vágva. Jobbra a sziklafalba vaslécek vannak verve, hogy az embernek legyen mibe fogózkodnia, balra pedig alacsony fakorlát, alatta szédítő meredeken tatóngó örvény; úgy hogy kellemesebb dologt is ismerek a világon, mint e cik-cak irányu, ma-gában felette lejtős, mintegy felőráig tartó ösvé-nyet. A meredélyt ez oldalon változatos gazdag-ságu növényzet kárpótolta. Találtunk lejtőt, mely tele volt havasi gyopárral, enciánnal; erre két órai idegfeszítő gyaloglás után az eisenauai kunyhó-hoz értünk, melyről vezetőnk éppenséggel nem mon-dott sokat az imént; olyan alpesi kalyiba, mintha Defregger festménye után készült volna.

Itt egy órai pihenőt tartottunk, mely alatt alkalmam nyílt meggyőződni, hogy a mi fiatal vezetőnkét szintén vezette valami ez uton, mert igen forgolódott a kissé tenyeres talpas, de éppen nem csunya *Sennerin* körül. Elégé sajnálom, hogy félbeszakítottuk az idyllt, de meg kellett tennünk, mert még az éj beállta előtt akartuk elérni az országutatót, ami nagy nehezen sikerült is.

Jól kifáradva a lemenetben még egy teljes órát kellett gyalognunk hazáig, hova alig meg-érkezve nyugalomra vonultunk. Másnap reggel egy hideg fürdő lemosta rólunk a fáradság legutolsó nyomát is.

Nóra.

dőjéből Pöstyéntől eltávolítani szokás: t. i. nem csak sutba dobta a botot, melyre támaszkodott, hanem még élénk részt is vett a park ünnepélyen, melyet bucsuztatójára rendeztek. A park-ünnep báró Mednyánszky Agatta brunói kastélyában tartatott meg, melyen a királyi hercegnőn kívül jelen voltak Riedel báróné, a hercegnő udvarhölgye, gróf Gravenitz és neje, gr. Erdődy Imre és neje, gr. Khevenhüller Alfréd és neje, báró Steiger és neje, Falkenstein báróné, dr. Fodorné, szül. Berchtoldt grófné, Dezasse Blanca és Henrika és Oberdorff grófkisasszonyok, gr. Thun Ferenc, a máltai lovagr. kommandatora, gr. Sztáray huszárkapitány, Dezasse Ferenc és János grófok, Horodinszky hadnagy és mások. Az ünnepély célja volt a tavozó hercegnőnek bemutatni a pöstyéni vidéki tót nép festői viseletét, mely különben is, mint ismeretes, messze az országban ritkítja párját. Azonkívül egy arató ünnepélyt is akartak bemutatni a királyi hercegnőnek, olyan erőteljes vonásokban, minőkben azt csak a Nyitra megye szívében lehet színre hozni. Több száz paraszt asszony, leány, férfi jelent meg az ünnepélyen a népviselet szemképrázta coloritjében: a hercegnőt először elhalmozták virágokkal, aztán kivonultak a mezőre és aratást szimulálva átnyújtottak a királyi fenségnek egy virágos kalász-kucsmát. Aztán ropogós cigányzene következett, mely a brunói kastély nagyertermében nem kevésbé lelkes folytatást nyert, hol a pöstyéni fürdő varázsátának bizonyosságul maga a királyi hercegnő fűrgő táncal hazdította meg mankóját. Másnap megjelent báró Reitzenstein ő exciája, württemberg-királyi főudvarmestert s Paulina hercegnőt haza kísérte Stuttgartba.

A nyitrai 12. ezred ünnepe. A kolini csata 135-ik évfordulóját június 17-én díszes ünnepélyvel ünnepelték meg a cs. és kir. 12. számú Kovács gyalogezred. Az ünnepség megtartása iránt, mint a „Komárommegyei Közlöny”-ben olvassuk, már napok, sőt hetek óta folyt a készülődés s az ünnepély valóságos népviselettel kezdődött, hova az ezred egy teljes zászlóalja vonult ki és az egész helyőrség tisztjei kara. A tábori lelkes ez alkalommal az ott rögtönzött szöveken igen szép beszédet tartott, melyet magyarul, tótul és németül mondott el. A tábori mise után a szokásos katonai szemle és tisztelgések történtek meg. Feltűnt a keltett a mintegy 40 emberből álló csapat, mely a 150 év előtti katonai viselet és fegyverzetben Baross hadnagy vezetése alatt jelent meg. A csapat fehér parókával, francia kárpaggal, fehér-fekete kabát s rövid nadrág és terden felül erő fekete ugynevezett kamasziban volt s az akkori katonai mozdulatokkal jelképezte a 150 év előtti katonaságot. Az isteni tisztelet végeztével az ünneplő katonaság az Esterházy-pavilon és szinkor körüli tere ment s megkezdődött a népviselet. Délben a lovarda helyiségében mintegy 300 teretű díszed volt, melyen varnagyelek díszpárja, ah. páncél, a város polgármestere s több polgári előkelőség vett részt. Délután folyt azután a legényesség mulatsága: itt mulattató előadások, majd régi, lánzsákkal római viseletet utánozó lepelbe burkolt harcok csatározása közt folyt a mulatság. Este a kordonnal körül vett tere a lampionok ezrei mellett tüzijátékok voltak, amelyet egész Komárom lakossága végig nézett; soha olyan neptömeg nem jött össze, mint itt, valóságos népfurorras volt, a sétáló közönség és katonaság vegyest igen szép látványt nyújtott, az Esterházy-pavilon előtt pedig folyton szólt a zene, a katonaság szabadon mulatott, szóval az egész ünnepély, mely az éjféltutáni órákig benyúlt, igen vidám hangulatban ment végig. A legényesség valósággal lelkesedéssel mulatott s az ezredtulajdonost, akit igen kedvel, a tűzbe is követte volna. Az ünnepély színezete Komárom városán is meglátszott, amennyiben lobogó díszbe öltözött. Este az egész város fényesen ki volt világítva.

Iskolai zárvizsgák. Érselvényezett a „Megváltóról” nevezett zárdaszűzek vezetése alatt álló rom. kath. polgári leányiskolában június hó 17-én tartatták meg az osztályvizsgálatok. Az egyházmegye részéről, a főtanfelügyelő megbízásából, Seyler Károly bajesi plebános ur elnököl a vizsgálatokon. Bátran minden dicsekvés nélkül elmondhatjuk, hogy a vizsgák várakozáson felül sikerültek s a tiszt. nővérek ernyedetlen fáradozását bő siker koronázta. Ugyanezen polgáriban jun. 19-én reggeli 9 órakor volt vizsga a szavalt, ének és testgyakorlatból válogatott közönség jelenlétében.

Az érsekújvári gimnázium V. osztálya a nagym. vallás és közokt. miniszter úrtól a napokban megkapta a nyilvánossági jogot.

Állandó gőzhajózás a Vág folyón. Szász Gyéza komáromi folyammérnök azzal foglalkozik, hogy a Vág folyónak Szeredtől Komáromig való állandó behajózhatását lehetővé tegye. A tervezet kivihető-egét megokolja azon körülmény is, hogy jelenleg normalis vízállás mellett a „Blocksberg” dunai uszályhajó a negyedik vágpart erősítéséhez kb. 1200 métermázsra követ vonat egyszerre anélkül, hogy utánozná a kielői csatorna gőzöseit, melyek közül több, tudvalevőleg dacára a nagy hűbónak, ott ragadt a fenéken. Medermélyítés, illetve szükítés alkalmazása mellett rendes vízállással is közlekedhetnének személy és teherszállító gőzösek. Nyitra megye leggazdagabb községei Szelőce, Soók, Negyed, Farkasd, ugyszint Komárommegye vágparti községei Szimó, Kamocsa, Gúta, Keszegfalva óhajtvá óhajtvák e közlekedési eszköz megszületését. Szered nagy gabonakereskedése folytán Pozsony megye is van érdekelve.

Óvóhely Farkasdon. Impozáns óvoda épülete lesz Farkasd r. k. hitközségének. Építi gróf Károlyi Alajosné bőkezűsége és Köves Kálmán plebános fáradozatlau ügybuzgalma. A plebános ur ébersége az intézet kath. jellegét biztosította, de a másvallású dedó-akademikusok számára is nyitva lesz. Gratulálunk e korrekt és humánus eljárásához.

Tűz. F. hó 20-án délután Galgócon tűz ütött ki a gróf Erdődy-féle majorban. A nagy szel miatt az oltásra gondolni sem lehetett. A kár nagy. A mint értesülünk, Zweig bérlőnek 40 darab szarvasmarhája ben égett, sok pedig égési sebeiben sanyálódik. Biztosítva volt.

Gabonaárak f. hó 21-én a nyitrai piacon, métermázsankint: Arpa 6.40—6.60 frt, buza 6.50—6.80 frt, rozs 5.80—6 frt, bab 7—7.25 frt.

Közgazdaság.

Fűkaszalógép-bemutató. A folyó hó 14-én mutatta be Propper Samu Nyitrán a nyitrai megyei gazdasági egyesület által rendezett géppróbán a Deering-féle amerikai fűkaszalógépet, melynek legfőbb előnyei: az egyszerű szerkezet, esékely vonóerő-szükséglet, könnyű kezelhetőség, a vágó szerkezet alkalmazkodása a talaj egyenetlenségeihez és a lehető legököltebb munka teljesítése. A gép felől a jelenlevő gazdák a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak.

A nyitrai árpavásár és a kistermelők. Hogy miként fordíthatják javukra a kistermelők a nyitrai megyei gazdasági egyesület által a f. évi szeptember hó 2-án Nyitrán rendezendő árpavásárt, arra nevez a gyaraki (érsekújvári járás) földművelők mutatták jó példát a múlt évi galgóczi árpavásár alkalmával. Ok nagyon jól tudták, hogy a kereskedő nem szívesen vásárol 10—20 minkent, de ha vasárol is 30—40 krral kevesebbet fizet az ilyen árpáért. Hogy tehát mint nagyban eladók szerepelhessenek, 25-en összetették árpatermésüket s a mintát így mutatták be Galgócon. Szövetkezésük következménye az lett, hogy eladták 7 waggon árpát minkent 7 frt 50 krral ab Komjáth állomás, melyért ott-hon 6 frt 50 krt igértek. A kereskedő elküldte nekik a szákokat s az átadás minden akadály nélkül megtörtént. Így kell cselekedniök a f. évi nyitrai árpavásár alkalmával összes községeink kisermeinek. Aljanak össze többen s jelentenek be legalább is egy waggon mennyiséget. Minél többet, annál előnyösebb rájuk nézve, mert a kereskedő kis mennyiségek átvételére nem szívesen küldi megbízottait, mert az ő költségei ez által jelentékenyen emelkednek, neki az áll érdekében, hogy ő egy vasuti állomáson minél többet vehessen át. Midőn a kistermelők összeöntik, illetve szövetkezve adják el árpájukat, arra ügyeljenek, hogy egy waggon egyenlő minőségű legyen, mert a tarka, vegyesárpát rosszul fizeti a kereskedő. Minél tisztábban rostált árpát hoznak a vásárra, annál jobb árat remélhetnek, mert a gazos árpát sem a sör, sem a malata gyáros nem vásárolja szívesen, az árpa tehát a lehető legtisztábbra rostálendő. Ha a termelő meg akarja kiemelni a rostálási költséget, mindig családik, mert a kereskedő háromszorosan levonja azt az árpa valódi értékéből. Egyik gabonafeleségnél sem oly lényeges a tisztaság, mint az árnál, ezt nagyon lelkükre kötjük úgy a nagy, mint a kis gazdák-

nak. Az árpavásárra vonatkozólag kért felvilágosításokat a nyitrai megyei gazdasági egyesület titkára azonnal megadja, a ki már most is figyelmezteti a termelőket, hogy árpájukat a nyitrai árpavásár előtt semmi esetre se adják el, mert annak valódi árat csakis a nyitrai vásáron vagy közvetlen ezután fogják megkaphatni.

Uj tag. Haas és Feith cég (Nyitra) a nyitrai megyei gazdasági egyesület rendes tagjai sorába lepett.

Répa-kapák bemutatása. E hó 15-én a Leidenfrost-féle uradalom Garam-Lökön bemutatta a használatban levő répa-kapáló gépeket, hogy azok működésével a cukor-répa termelőket közelebből megismertesse. Vagy nyolc-kilenc-féle gép működött. A bemutatás iránt nagy volt az érdeklődés, a vidéki nagyobb uradalmak is képviselve voltak. Este fényes vacsora következett.

Műtrágya: A „Hungaria” műtrágya, kén-sav és vegyi-ipar részvénytársaság Budapest. Az őszi kötések elszállítása jórészt már megkezdődött: a rendelvények nagyobb tömege július közepétől kezdődő szállításra van előjegyezve. Az őszi vetésre nevez legfontosabb műtrágyafélék u. m. a szuperfoszfátok és thomas-salakliszt árai említésre méltó változást nem szenvedtek. A chilisálétróm irányzata jövő évi tavaszi szállításra állandóan szilárd. Ezen értékes trágyaszor fogyasztása évről-évre észrevehetőleg emelkedik; Laird és Adourson szerint a január 1-től május 31-ig terjedő időszakban a delamerikai tengerpartokról hajóra került: 1893-ban 2,921,000 q., 1894-ben 3,267,000 q., 1895-ben 3,620,000 q. Jegyzéseink a következők: kettős szuperfoszfát 20—22% 6.05—6.45 frt. Prima-szuperfoszfát 16—18% = 4.60—5.10 frt. eredeti Hoyermann-féle Thomas-salak 18—20% = 3.60—3.85 frt. valódi ind. párolt csontliszt 4—12 3—5% = 6.10—6.25 frt. Káli-trágya 20—25% = 2.85—3.05 forint. Ammoniak-szuperfoszfát 10—12% 3—5% = 5.60—7.10 frt. Kén-savas-káli 90—95% = 12.35 13.— frt. — Chilisálétróm azonnali szállításra = 12.25—12.60 forint, ugyanaz 1896-évi tavaszi szállításra 12.15—12.40 frt. 100 kgonként szákkal együtt elegysült gyanánt az egyes állomások távolsága szerint. — Vaszgálic Ia = 3.—3.20 frt. Ugyanaz IIa = 2.80—3.— frt. Rézszalic = 24.10—25 frt, netto 100 kgonként 50 kgos hor-dókban ab Budapest.

***** CSARNOK. *****

Elégetett milliók.

A valuta-rendevezés megindulása óta — írja az élénken szerkesztett „Magyarország” — mind nagyobb mennyiségben vonja be ugy Magyarország, mint Ausztria az államjegyeket, vagyis az egy, öt és ötven forint osztrák értéknek megfelelő papirpénzeket.

A monarchia minden részéből összegyűjtött pénzjegyeket elszállítják Bécsbe, a hol aztán, mikor egy pár millió érték együtt van, hivatalosan elégetik azokat a Porzellangasse végén levő dohánnyárgárak e célra berendezett helyiségében. A dohánnyárgár épület harmadik udvarában vannak a bankoégető bizottság helyiségei. A bankoégetésre berendezett szoba közepet egy körülbelül 3 méter hosszú és másfél méter széles faláda foglalja el; ebbe dobálják bele a csomókba összepreselt milliókat — innen kerülnek bele az alig két lépésnyire álló kemencébe.

A kemence tiszta kőből épült és vas- és agyagpáncéllal van körülveve; átmérőjét 3—4 méterre becsulunk. Felfelé folytonosan keskenyedik és körülbelül 5 méter magasságban egy nem sokkal rövidebb hatalmas kúrtóben végződik.

Tizenegy órára volt kitéve az égetés, az idő lassan tellett, beszédbe ereszkedtem a két öreg némettel. — Mióta vannak itt alkalmazva? — Harminc esztendeje, uram! — Hát sok pénzt elégettek már? — Vagy hét milliárdon felül, felelt az öregebbik. Es ezek az emberek, a kik milliókat és milliárdokat égetnek, 30 forint fizetést kapnak havonként.

Tizenegy óra után néhány perccel megérkezett Dégen Gusztáv, utánna három hatalmas postakocsi hozta a pénzt. Ötvenöt zsákba hétmillió háromszázkétezer kilencszázhatvannyolc forint volt begyömészölve. Mindegyik zsák le volt hivatalosan pecsételve. A magyar szákok pecsétjének szövege így hangzott: „A függő adósságokat ellen-

örzö országos bizottság pecsétje". A legtöbb zsákban 125 ezer frt volt; sulya vagy 40 kiló lehetett; legalább egy kézzel könnyen felemeltem.

Mikor az összes zsákok a szobában voltak, Dégen Gusztáv rendelkezése levették a pecsétet és a pénzt berakták egy négyszögletes ládába, a zsákokat pedig kifordították, a szolgák a jelenlévő hivatalos közegek előtt kirázták tanuságul annak, hogy semmi, egy forint se maradt vissza. Különben ez nem is lett volna lehetséges, mert az államjegyek ezrenként csomagokba voltak kötve és így az egyesekből álló csomagok ezer, az ötösökből állók ötezer, az ötvenesekből állók pedig ötvétezer forintnyi értéket képviseltek, azaz, hogy ennyiben fogadták volna el készpénzfizetés gyanánt akkor, mikor még nem voltak atlyukasztva.

Az egyesek és ötösök ugyanis két helyen, az ötvenesek pedig négy helyen voltak a hivatalos bélyegző készülék által megsemmisítve.

A pénzjegyek egy része, — a mint konstataáltak, 705 ezer forint — feltűnően tiszta volt. Ezek nem voltak soha forgalomban; valami sajtóhiba esett rajtuk és így a nyomdából egyenesen az égető kemencébe szállították, a bölcsebből — a koporsóba.

Mikor az utolsó zsák is kiürül, Dégen Gusztáv kiadta a jelszót:

— Feuer!

A felhalmozott forgács egy pillanat alatt lángot vetett és a négy bankóégető munkába állott. Egymásután tűntek el a lángtengerben az ezrek és százezrek.

A mint az óriási vagyont képviselő szennyes bankók egymásután átaladtak az enyészetnek, önkéntelenül arra gondoltunk, hogy mennyi öröme, mennyi bánka, mennyi jótéteménynek, mennyi bűnnek, mennyi boldogságnak, mennyi romlásnak volt okozója ez a sok, sok pénz, míg ide került a kemencébe.

A forróság kezdett kiállhatatlan lenni. — 1200 fok meleg van odabenn! — jegyzi meg a kemence alkotója. Négy nap alatt sem hűl ki teljesen a bankók maglyája! — mondja még hozzá.

— Égesd el magad ezt a nyomorult százezer forintot! — szól hozzám Dégen Gusztáv és kezembe nyom 50—50 ezer forintot.

Es két perc múlva elmondhattam, hogy sajátkezűleg tűzbe dobtam százezer forintot osztrák értékekben.

A mérnök hirtelen lecsukatta a vasajtót és helyette egy kis rostélyt nyitattott ki, olyanfélét, mint a milyen a közönséges kályhákban is található. A nyílás elé odatett 50 ezer forintot és a kemencében lévő légáramlatot ez által úgy irányította, hogy a lángtenger egyenként kapdosta be az ötveneseket, mintha csak kézzel lapozták volna.

Mikor az utolsó csomót is elnyelte a hatalmasan lobogó tűz, figyelmeztettek a kék-sárga-zöld színeket játszó lángtengerre. A festékekben levő fémek vegyi szereit voltak; ezek a fémek egyébként más alakban is visszamaradnak, égetés után a kokszhhoz hasonló maradványokat lehet e rostélyon találni. — körülbelül egy millió forintoson levő festékből kerül ki egy öklönyi darab; némelyik olyan, mint a tüzhányó lávája.

Égetés után bezárták a vasajtókat — és hivatalosan ráették a magyar és osztrák lakatot. Négy nap múlva azután hivatalosan fogják konstataálni, hogy a 7 milliónak utolsó foszlánya is elégett.

Mielőtt eltávoztunk volna, Dégen Gusztáv egy csomagot adott a kezembe: — *Vigyél magaddal egy pár milliót!* Az utolsó égetés után visszamaradt fémlávak voltak. Megköszöntem. — Jó lesz emlékül — papírnyomónak!

Még egyszer visszatekintettem a bugó kemencére és aztán ott hagytuk a milliók temetőjét. N. A.

Törvényszéki csarnok.

Magyar kir. Curia által elintéztett perek jegyzéke. Tóth András és társának Kondé István és társá elleni birtokperben, II-od bir. it. helybenhagyva.

Pozsonyi kir. ítélő tábla által elintéztett perek jegyzéke. Herczeg Armin felperesnek Sonnenschein Mór és t. ellen 450 frtos perben, az I. bir. it. megváltóztatva. Krbicza Pál és társának Beblavy János elleni birtokperben, az I-ső bir. it. feloldva.

A nyitrai kir. törvényszék által 1895. évi június 12-én és 18-án elintéztett perek jegyzéke. Pollák Márton és társának Martiska Máté és t. ellen vagyontársaság megszüntetése

iránt, a vagyontársaság megszüntetve. — Ifj. Valásek Dánielnek özv. Maracek Katalin és t. elleni birtokperben, felperes keresetének hely adva, alperesek viszonzkeresetükkel elutasítva. — Kamenyiczky Erzsébetnek Javorasik Péter és t. ellen vagyontársaság megszüntetése iránt, felperes keresetének hely adva. — Lavo Antalnak Gramisch József és t. ellen zálogjog törlése iránt, felperes keresetével elutasítva. — Sztiszkal Jánosnak Zahorák Julia ellen vagyontársaság megszüntetése iránt, felperes keresetének hely adva. — Holcs Ilonának Toller Gábor elleni birtokperben, felperes keresetének helyadva. — Vancsik György és társának Chovanez Mária és t. elleni birtokperben, felperesek keres. hely adva.

Telefon.

Ch. Illetékes helyen kifejezett óhaj szerint jobb az egész dolgot mellőzni. A nyilatkozat egy jogosan felhabozott kedélynek kifejezése, de csak hosszabb interpretációval volna lapunk közönségének legnagyobb része előt érthető, a mire az előhaladott időben már nem vállalkozhatunk. Ellenkező esetben még alkalmat szolgáltatnánk arra, hogy egy harmadik személyt tennék ki esetleges nyilvános megbeszélés tárgyává, ami sem nekünk, sem önknek nem lehet szándékában.

K. Hogy ön az ellenfőlt „a feledés fegyverével fogja üldözni”, az igen keresztény s még hozzá szép mondas, de ez a nagy közönséget nem érdekelheti. Jobb szerettük volna, ha az esetet is előadja.

K-y. Épültünk a verses részvénytársaságot, de elég, ha ő maga olvassa. Nem szükséges ám minden „szent” dolgot, és mindig csak olyanokat felőlelnünk; úgy a hírvort nagyon — papos lesz. Ugy kell írunk, mint Cantú Caesar az ő novelláiban, mindenütt profán, csak itt-ott nyomja meg a katolicizmus hurját röviden, de annál hatóságosabban. Ezt ajánljuk többi szíves tudósítóinknak is.

Tót-Megyer. Szó sines róla! Ne nyugtalankodjék, nekünk is irt annak idején, de roviden bántunk el vele. Csak mende-monda az egész, egyébként ha baj lesz, hát magunkra vállaljuk a felelősséget.

B. Tót-Megyer. Az illető urat sem magunk nem ismerjük, sem ismerőseink közül nem áll vele összeköttetésben senki. Sajnáljuk tehát, hogy nem lehetünk szolgálatára. Vártuk személyes látogatását.

J-k T. Ilyen elhelyezéssel nem szolgálhatunk, akkor is csak véletlenségből tudunk meg olyat; de hát sok az eskimó és kevés a fóka.

Érsekujvár. Köszönjük. Nehéz ám innen ki-mozdulni.

Nyilt tér.

(E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztő.)

Mindazon t. barátainknak, jó ismerőseimnek, kiktől személyesen el nem bucsuzhattam, ez u. n. mondok szívélves Isten hozzádot, midőn Nyitránról távozva, új rendeltetési helyemre indulok, s e yuttal kérem mindnyájukat, hogy tartsanak meg szíves baráti emlékezetökbön.

Nyitrán, 1895. évi június hó 22-én.

Altmann Gyula,
nagyszőlősi adópénztárnok.

Tüzi méter-fa eladás.

A nyitrai székeskáptalani uradalomhoz tartozó szkacsányi erdőgondnokság „Szmatanova-Lukove” és „Trzstenici” vágásában az 1895-ik évi tüzi méter-fakészletből eladó

70 ürméter tölgy és 1443 ürméter bükk hasábfá és 743 ürméter bükk dorongfa.

Bővebb felvilágosítást nyerhetni a szkacsányi urad. erdőhivatalnál.

Szkacsány (vasuti állomás Nagy-Bélic).

Nyitrai székeskáptalani uradalmi erdőhivatal.

Árverési hirdetmény.

A nagytapolesányi királyi járásbiróságunk 2784895. számú végzésében foglalt intézkedése folytán néhai **Cherny Antal** volt nagyrippényi esperes-plebános hagyatékai tömegéhez tartozó ruha, szobabeli butor, gazdasági felszerelés s egyéb ingóságok, úgy az idei tavaszi és őszi vetés, valamint széna és sarju termésnek elárverelésére határnapul folyó évi június hó 24-ik napjának dél-előtti 9 órája Nagy-Rippénybe annak kiemelésevel tüzetik ki, hogy a vételár készpénzben s azonnal fizetendő lesz.

Nagy-Tapolcsányban, 1895. évi június hó 14.

Keveczky Lajos,

(P. h.)

kir. közjegyző

Egy mű és konyhakertész

ki a legjobb bizonyítványokkal rendelkezik, s úgy a mű, mint konyhakertészetben nagy gyakorlottsággal bír, s jelenleg is egy főrangú uraságnál van szolgálatban, mint ilyen **alkalmazást keres.**

Cím a kiadóhivatalban.

3-600 LITER TEJ

kerestetik

NAPONKINT

a helyszínén leendő feldolgozás végett.

Több birtokos is szövetkezhetik a tej szállítására!

Bővebb felvilágosítással szolgál a nyitrai megyei gazdasági egyesület titkári hivatala Nyitrán.

317/1895. b. v. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi XL. t. c. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nyitrai kir. járásbiróság 2683/94. számú végzése által Fleischmann Miksa végrehajtó javára **Schwarz Jakab es neje** ellen 220 frt tőke, ennek törvényes járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság felülfoglalt és 2220 frtra becsült 1 Clayton & Shuttleworth-féle cséplőgép, ahhoz tartozó cséplőgép szekrény, felhányó, elevator gép, 2 ló, 1 csikó és 1 tehenből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a 4535/1895. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén vagyis **Vicsáp-Apáthi közsegeben** leendő eszközésére **1895. évi július hó 3-ik napjának delurani 3 órája** határ-időül kitzetük es ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi XL. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul el fognak adatni.

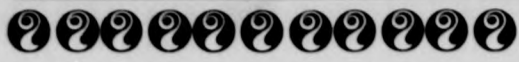
Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi XL. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Nyitrán, 1895-ik évi június hó 13-án.

(P. h.)

Párvy Miklós,

kir. bírósági végrehajtó.

Nyitrai serfőző és malátagyártó r.-társaság.

Felhívás.

A nyitrai serfőző és malátagyártó részvénytársaság tisztelt részvényesei, az alapszabályok 7. §-ában jelzett következményekre való figyelmeztetés mellett — felhívtnak, hogy minden egyes részvény után további 20 %-ot vagyis 20 frtot = 40 koronát, f. évi június hó végeig a nyitrai pénzüintézetek valamelyikénél pontosan lefizetni sziveskedjenek.

A nyugtázás az ideiglenes elismervényeken történik.

Nyitrán, 1895. évi június 12-én.

Az igazgatóság.

3429/895. tlkvi szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nyitrai kir. törvényszék tlkvi hatóság közlőhírére teszi, hogy dr. Bangha István nyitrai lakos végrehajthatónak, özv. Knotz szül. Marschan Julia hagyatéká elleni 300 frt s járulékai iránti végrehajtási ügyében a területéhez tartozó Nyitra város 1102. sz. tkvben foglalt Knotz szül. Marschan Julia nevért 1. sor, 35. helyr., 33. sz. ház a Felső-városban, becsülve 10275 frtra, árverést elrendeltem, mely árverés határidejéül **1895. évi június hó 24-ének délelőtti 9 óraja** Nyitrán a megyeházán földszint levő kir. törvényszék termében kitűzetik, és hogy a fenti ingatlan a kiküldött ár 10%-ának bánatpénzkepeni letétele mellett a becsáron alul is elárvereztetni fog.

A vételár az árverés napjától számított 30, 60, 90 nap alatt egyenlő részletben a 6% kamattal együtt lefizetendő, a bánatpénz az utolsó részletbe beszámíthatni fog.

Az árverési feltételek a bíróságnál, valamint a fentnevezett község előjáróságánál megtekinthetők.

Nyitrán, a kir. tszek. tlkvi oszt., 1895. évi május hó 22-én.

2-2.

(P. H.)

Tóth Lajos,

kir. törvényszéki bíró.

1897/95. sz. tlk.

Árverési hirdetményi kivonat.

A miavai kir. bíróság mint tlkvi hatóság közlőhírére teszi, hogy Talló szül. Szlavik Zsuzsanna végrehajthatónak néh. **Talló Pál örökösei** végrehajtást szenvedők elleni 493 frt tőke követelés és járulékaiknak kielégítése iránti végrehajtási ügyében, a nyitrai kir. törvényszék (a miavai kir. bíróság), területén levő Brezova község határában fekvő a brezovai 1971. sz. tkvben foglalt a + 1. sor (17725—17730.) hrsz. legelőnek Talló Pált illető 227-ed része 16 frt továbbá az ugyanott Mesznácsék szül. Repta (Truchla) Zsuzsanna, Repta, (Truchla) Anna, Repta (Truchla) Erzsébet, Benda Judit, Zvonár István és neje Zsuzsanna, Talló Pál, ifj. Repta János és neje szül. Stefula Zsuzsanna, ifj. Repta (Truchla) János, Repta (Truchla) János, Repta Truchla Samu, Repta Truchla Pál, Benda János, kh. Benda Erze és István nevért írt következő egész ingatlanok u. m. b. + 2. sor (17770—17772.) hrsz. legelő 9 frt, c. + 3. sor (17782—84.) hrsz. legelő 2 frt, d. + 4. sor (17912—14.) hrsz. legelő 31 frt, e. + 5. sor (17947—49.) hrsz. legelő 11 frt, f. + 6. sor 17967/a hrsz. legelő 1 frt, továbbá a brezovai 1974. sz. tkvben Zvonár Zsuzsanna, Stefula Mihály, Benda István, ifj. Repta János és Repta János, (nős. Repta Erzsébet) nevért vezetett következő egész ingatlanok, g. + 2. sor 17744. hrsz. rét 2 frt, h. + 4. sor 17768. hrsz. szántó 1 frt, i. + 5. sor 17785. hrsz. szántó 10 frt, k. + 7. sor 17858/b. hrsz. szántó 21 frt, l. + 9. sor 17911. hrsz. szántó 16 frt, m. + 11. sor 17921. hrsz. szántó 44 frt, n. + 13. sor 17946. hrsz. szántó 11 frt, o. + 14. sor 17951. hrsz. szántó 33 frt, p. + 19. sor 19121. hrsz. legelő, 2 frt, és a brezovai 3612. sz. tkvben Zvonár Zsuzsanna, Stefula Mihály, ifj. Repta János és neje szül. Stefula Zsuzsanna és ifj. Repta János nevért vezetett következő egész ingatlanok u. m. q. I. 1—2 sorsz. urb. telkek, 52 frt, r. + 1. sor 17738. hrsz. rét 19 frt, s. + 2. sor 17766. hrsz. szántó 2 frt, t. + 3. sor 17832. hrsz. szántó 16 frt; u. + 4. sor 17918. hrsz. szántó 52 frt; v. + 5. sor 17931. hrsz. legelő és erdő 11 frt; x. + 6. sor 17954. hrsz. szántó 20 frt; y. + 7. sor 17957. hrsz. szántó 18 frt; z. + 8. sor 17962/a. hrsz. kert 11 frt; és aa. + 9. sor 17963/a. hrsz. kert 11 frtban ezenel megállapított kiállítás árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1895. évi július hó 24-ik napjának délelőtti 9 órakor Brezován** a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiállítási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsáranak 10%-át készpénzben vagy az 1881. LX. t.-cz. 42 §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333.

sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1871. LX. t.-cz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Miaván, 1895. évi május hó 14-ik napján, a miavai kir. járásbíró mint tlkvi hatóság.

(P. H.)

Pálka,

kir. aljárásbíró.

1841/95. tlkv. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A miavai kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közlőhírére teszi, hogy Kles János végrehajthatónak **Dubrava Michálik János** végrehajtást szenvedő elleni 11 frt tőkekövetelés és járulékaiknak kielégítése iránti végrehajtási ügyében a nyitrai kir. törvényszék [a miavai kir. járásbíró] területén levő Miava község határában fekvő a miavai 388. sz. tkvben Dubrava Michálik János és Dubrava Michálik István tulajdonul bejegyzett, a. I. 6—7 sorsz. egész szántóra 79 frt; b. + 1. sor. (25979—80.) hrsz. egész szántóra és legelőre 17 frt; c. + 2. sor 25988. hrsz. egész szántóra 9 frt, továbbá a miavai 339. sz. tkvben Dubrava Michálik István mint talajhaszonélvező és felülépítmenyi tulajdonosok nevért; d. I. 1—3. sor 363. össz. egész zsellérházra 183 frt; e. + 1. sor 2113. hrsz. egész szántóra 15 frt; f. + 2. sor (2439—2440.) hrsz. egész szántóra 31 frt; g. + 6. sor 3078. hrsz. egész szántóra 32 frt; h. + 7. sor 3104. hrsz. egész szántóra 65 frtban ezenel megállapított kiállítási árban azzal, hogy a fentirt ingatlanokon a 2993/93. sz. végzéssel özv. Dubrava Michálik szül. Kovács Krisztina javára bekebelezett kikötmény ezen árverés által nem érintetik, az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1895. évi július hó 28-ik napján délelőtti 9 órakor Miaván**, a tlkvi hatóság iktató hivatalában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiállítási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsáranak 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Miaván, a kir. járásbíró mint tlkvi hatósága 1895. évi május hó 11-én.

(P. H.)

Pálka,

kir. aljárásbíró.

2-szeres és 3-szoros termések

csakis mesterségesen szárított

mütrágyával

érhetők el.

Hungária mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság Budapest.

Herényi Gotthard Sándor és Rovara Frigyes művét érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldjük meg.